

Simone van der Vlugt

De kaasfabriek

**UITGEVERIJ GLB
DEVENTER**

Het is stil in huis. Lydia zou er inmiddels aan gewend moeten zijn, maar af en toe begint de ochtend nog met dat besef. De bedienden lijken hun best te doen om zo min mogelijk geluid te maken, alsof dat te veel voor haar zou zijn, terwijl het juist de stilte is die haar op de zenuwen werkt.

In de vele kamers, die ooit gevuld waren met gasten, muziek en gelach, heerst nu een complete rust. De piano waar haar moeder zo graag op speelde staat onaangeroerd in de salon, en de rook van haar vaders sigaren heeft niets meer dan een vage, mufte geur achtergelaten.

Een deel van het jaar woont Lydia in Amsterdam, al is ze liever hier in Purmerend, op Welgelegen. Het is alsof de stemmen van haar ouders hier duidelijker klinken dan in het huis in Amsterdam, alsof ze te ijl zijn om de geluiden van de stad te kunnen overstemmen.

Lydia slaat het laken en de dunne zomerdeken van zich af en komt uit bed. Voor ze zich aankleedt, opent ze de balkondeuren en stapt ze naar buiten om van de aanblik van de achtertuin te genieten. De hortensia's, haar moeders

trots, bloeien als nooit tevoren, alsof ze willen bewijzen dat ze wel zonder Paulines liefdevolle zorg kunnen.

Maandenlang heeft de leegte van al die kamers langs Lydia's zenuwen geschuurd. Inmiddels is de pijn draaglijker geworden, maar een halfuurtje geleden, toen ze wakker werd, was het gevoel van gemis er opeens weer.

Misschien komt het doordat ze gisteravond de sleutel van haar vaders bureau heeft gevonden. Ze had er lange tijd naar gezocht, en opeens, toen ze een boek pakte uit de bibliotheek, vond ze hem.

Dat was een opluchting, al betekent het ook dat ze haar vaders bureau zal moeten doorzoeken.

Lydia draait zich om, kleedt zich aan en loopt naar de keuken. Daar is Fiene al bezig het ontbijt klaar te maken.

'Goedemorgen, Fiene,' zegt ze. 'Ik wil graag in mijn vaders studeerkamer eten. Met koffie vandaag, geen thee.'

Haar dienstmeisje draait zich naar haar toe. 'Goedemorgen, juffrouw Lydia. Wilt u niet liever buiten op het terras zitten? Het is zulk heerlijk weer.'

Gedecideerd schudt Lydia haar hoofd. 'Nee,

in mijn vaders kamer. Ik heb gisteren eindelijk de sleutel van zijn bureau gevonden en ik wil kijken wat erin zit.'

'Zoekt u iets?'

'Niet echt. Hij bewaarde daar allerlei persoonlijke dingen. Brieven, en een soort dagboek. Ik hoop dat er ook foto's in zitten. Het zou fijn zijn om er nog een paar van mijn ouders te hebben.'

Lydia loopt naar de hal en gaat de werkkamer van haar vader in, in de rechtervleugel van het huis, met uitzicht op het theehuis. Daar zat haar moeder graag, lezend in een boek, of prattend met haar vriendinnen. Lydia's vader vond het prettig om tijdens zijn werk af en toe naar zijn vrouw te kijken.

Even blijft Lydia voor het raam staan en gunt zich een blik in het verleden. Dan draait ze zich abrupt om en neemt plaats achter het bureau. Ze steekt de sleutel in het slot en trekt de la open. Het eerste wat ze ziet is een dik schrift met een bruin, leren omslag.

Ze legt het voor zich neer en slaat het open. Het vertrouwde handschrift van haar vader bezorgt haar een brok in haar keel, maar ze vermant zich en begint te lezen.

In eerste instantie kan ze totaal geen wijs

worden uit de slordig opgeschreven gedachten en berekeningen. Ze lijken te maken te hebben met een fabriek, wat ze niet begrijpt, want haar vader had geen fabrieken. Hij was makelaar, en op het moment van zijn dood al jaren gepensioneerd, terwijl de datering in het logboek een klein halfjaar voor zijn dood begint.

Ze werpt een blik in de la en ziet een stapel papieren liggen. Op dat moment komt Fiene binnen met een dienblad met koffie, broodjes en een gekookt ei. Ze zet het op het bureau neer. ‘Dank je wel,’ zegt Lydia afwezig. Ze haalt de papieren uit de la en neemt ze snel door. Tot haar verbazing zijn het offertes voor roomcentrifuges en stoommachines. Wat moest hij daar nou mee?

Helemaal onder op de stapel ligt een opgevouwen vel papier. Lydia spreidt het uit. Het is een schetsmatig ontwerp van een kaasfabriek. Ze kijkt er aandachtig naar, pakt dan het logboek er weer bij.

Al bladerend kan ze er niet omheen: haar vader wilde op zijn oude dag een fabriek beginnen. Een káásfabriek!

Eigenlijk zou haar dat niet moeten verbazen. Hoewel hij al tegen de zeventig liep toen hij stierf, was hij nog fit en gezond – dat dachten

ze althans – en altijd in voor iets nieuws. Het grootste deel van zijn kapitaal had hij verdiend met grondspeculatie. Hele stukken braakliggend terrein buiten Amsterdam had hij per hectare opgekocht en toen de restanten van de middeleeuwse stadsmuur werden weggehaald, had hij de percelen als bouwgrond verkocht.

De oprukkende industrie heeft zich er gevestigd en grote gebouwen, zoals het American Hotel en het Amstel Hotel, zijn er verrezen. Van het oorspronkelijke wandelgebied is nog maar weinig over, het staat er vol fabrieken. De wereld verandert, en snel ook. Geen wonder dat haar ondernemende vader daar deel van wilde uitmaken.

Lydia bladert verder in het logboek, waarin ze steeds meer schetsjes van apparatuur tegenkomt, en namen en adressen van mensen. De meeste zeggen haar niets, maar haar ogen blijven hangen op Huib Minnes. Haar vader heeft een ferme streep onder zijn naam gezet, met daarachter de vermelding: bedrijfsleider.

Nadenkend kijkt Lydia voor zich uit. Huib Minnes, dat is een boer die hier in de buurt woont. Als ze langs de grote stolpboerderijen in de omgeving rijdt, werpt ze altijd een blik op de fraai versierde gevels, op de verzorgde tui-

nen met hun perken vol hortensia's, en koperen zonnewijzers en smeedijzeren hekken. Bij de eenvoudige boerderij van Minnes ontbreekt dat soort opschik. Zijn bedrijf ademt een en al functionaliteit.

Heeft haar vader contact met Huib gezocht? Blijkbaar, want er staat 'bedrijfsleider' achter zijn naam. Huib Minnes is een van de grootste kaasboeren in de omgeving, dus dat begrijpt ze wel. Maar was dat alleen een gedachte van haar vader of heeft hij dat idee ook met Minnes besproken?

Afwezig eet Lydia haar ontbijt op en drinkt van haar koffie. Ze blijft nog een hele tijd in het logboek zitten lezen, en daarna gaat ze naar de bibliotheek. Twee planken van de kastenwand zijn gevuld met boeken over kaasbereiding. Vreemd dat die haar niet eerder waren opgevallen. Ze begrijpt nu waarom ze de sleutel van het bureau uitgerekend daar vond.

In een van de boeken zijn reepjes papier gestoken en als ze het pakt en openslaat, valt het boek vanzelf open op de meest gelezen pagina. Een uur later klapt ze het boek dicht, zet het terug in de kast en loopt naar de hal. Daar komt ze Hendrik tegen en ze draagt hem op de koets voor te rijden.

‘Nu nog, juffrouw? Er is slecht weer op komst.’ Hendrik werpt een bezorgde blik naar buiten.

Lydia gaat voor het raam staan en kijkt naar de lucht, waar de zon, die vanochtend nog volop scheen, het inmiddels moeilijk heeft gekregen door stevige bewolking.

‘We hoeven niet ver. Ik wil naar de boerderij van Huib Minnes. Als we meteen gaan is er niets aan de hand,’ zegt Lydia terwijl ze haar mantel aantrekt.

Zonder verder commentaar loopt Hendrik weg, en na een kwartiertje rijdt hij de koets voor. Even later verlaten ze het uitgestrekte grondgebied van Welgelegen en slaan een landweg in.

Een gans, gevolgd door kuikens, komt uit de berm gelopen en steekt de weg over. Hendrik ziet het op tijd en houdt in.

Terwijl hij de ganzenfamilie laat passeren, neemt Lydia de tijd om te genieten van de landelijke omgeving. Ze heeft het raampje opengezet zodat er frisse lucht de koets in kan komen. Als ze verder rijden, moet ze de neiging onderdrukken om haar hoofd naar buiten te steken.

Het is zomer en de lucht is vol van geuren. In Amsterdam kan ze hartstochtelijk verlangen

naar de rust en schone lucht van het platteland. Vooral 's zomers is het in de stad met al die fabrieken en stinkende grachten niet uit te houden.

In de omgeving van Purmerend ruikt het naar mest, koeien, hooi en de wilde bloemen in bermen en langs sloten.

Iedereen van haar stand ontvlucht in de zomermaanden de stad om zich onder te dompelen in een soort landelijke idylle, te midden van mensen op wie ze de rest van het jaar enigszins neerkijken.

Dat doet zij niet, maar zodra de dagen korter worden vindt ze het wel prettig om terug te keren naar Amsterdam, en het landelijke leven te vervangen door het amusement van de stad. Maar de winter duurt lang, en iedere keer dreigen de sociale regels van de rijke burgerij haar na een paar weken alweer te verstikken.

Ze heeft weleens overwogen om haar huis aan de Kloveniersburgwal te verkopen en zich op haar buitenplaats te vestigen. Maar wat zou ze hier moeten doen het hele jaar? Hoe zou ze in haar eentje de lange winter moeten doorkomen?

In Amsterdam heeft ze als alleenstaande vrouw niet veel vrijheid, maar haar vrienden en